

Asia

EU/OSA/Euroopan syyttäjänvirastoa (EPPO) koskeva asetusehdotus

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 64/2013 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi asetusehdotuksen Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamiseksi 17.7.2013. EPPO:n tarkoituksena olisi tehostaa EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten tutkintaa ja syytetoimia. Neuvotteluja asetusehdotuksesta on käyty aktiivisesti siitä lähtien ja 8.-9.12.2016 pidetyssä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa asetusehdotuksen sisällöstä päästiin laajaan yhteisymmärrykseen. Jäsenvaltioiden selvän enemmistön tavoin myös Suomi oli tuolloin valmis hyväksymään asetusehdotuksen sisällön esitettäväksi Euroopan parlamentille hyväksymistä varten (U-jatkokirje 4.11.2016).

SEUT 86 artiklan mukaisesti EPPO voidaan perustaa joko kaikkien jäsenvaltioiden kesken yksimielisesti tai vähintään 9 jäsenvaltion kesken ns. tiiviimmässä yhteistyössä. Eurooppa-neuvosto on 9.3.2017 vahvistanut, ettei yksimielisyyttä EPPO:n perustamisesta ole saavutettu. Tämän jälkeen Suomi ja 16 muuta jäsenvaltiota ilmoitti Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle osoitetuilla notifiointikirjeillä halustaan aloittaa tiiviimpi yhteistyö EPPO:n perustamiseksi. Tämä ei vielä tarkoittanut lopullista sitoutumista siihen, että kyseiset jäsenvaltiot neuvottelujen päätteeksi osallistuisivat EPPO:n toimintaan.

Maaliskuun Eurooppa-neuvoston jälkeen neuvostossa on järjestetty työryhmäkokouksia, joissa tarkoituksena on ollut tehdä joulukuussa 2016 hyväksytyyn tekstiin enää pieniä yksittäisiä muutoksia sen varmistamiseksi, että mahdollisimman moni jäsenvaltio lopulta päättäisi osallistua EPPO:on. Tällä hetkellä näyttää siltä, että osallistujia tulee olemaan ainakin 20.

Tämänhetkisen tiedon mukaan 8.-9.6.2017 pidettävässä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksessa jäsenvaltioita pyydetään ottamaan kantaa siihen, osallistuvatko nämä EPPO:on. Myös Suomen kanta tarvitaan tähän mennessä. Asetuksen hyväksyminen edellyttää myös Euroopan parlamentin suostumusta, mutta oletuksena on, että Euroopan parlamentti ei tule estämään asetuksen hyväksymistä.

Tämän U-jatkokirjeen tarkoituksena on linjata Suomen kanta EPPO:on osallistumisesta.

Suomen kanta

Euroopan syyttäjänvirastolla on tarkoitus torjua EU-maissa tapahtuvia EU-varoihin kohdistuvia väärinkäytöksiä ja korruptiota. Suomessa EU-varojen väärinkäytökset tutkitaan tehokkaasti, mutta kaikissa muissa EU-maissa näin ei ole. Vaikka syyttäjänviraston tarve suomalaisen rikostutkinnan kannalta on vähäinen, Suomen intressissä on osallistua EU-hankkeeseen, jolla suojataan myös suomalaisten veronmaksajien varoja. Mitä tehokkaammin EU:n budjettia vahingoittaviin rikoksiin ja rikoshyötyyn pystytään muissakin jäsenvaltioissa puuttumaan, sitä enemmän se hyödyttää erityisesti Suomen kaltaisia EU:n nettomaksajavaltioita. Näistä syistä valtioneuvosto katsoo, että EPPO: on osallistuminen on Suomen edun mukaista.

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategian mukaan unionin budjettia tulee suojata korruptiolta ja muilta petoksilta nykyistä tehokkaammin. Näiden rikosten aiheuttamien taloudellisten menetysten tarkka arviointi on osoittautunut vaikeaksi, mutta varovaisemmatkin arviot osoittavat, että kyse on miljardeista euroista vuosittain. Tilanteen jatkuminen osoittaa, etteivät nykyiset kansalliset eivätkä EU-tason rakenteet toimi riittävän tehokkaasti EU:n budjettiin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten torjumiseksi. Tällä hetkellä puuttuu toimielin, joka voisi velvoittaa jäsenvaltiot tutkimaan EU:n budjettia vahingoittavia rikoksia.

EPPO:sta saatava lisäarvo perustuisi ennen muuta siihen, että sillä olisi sitovaa päätösvaltaa suhteessa jäsenvaltioihin sen varmistamiseksi, että EU:n budjettiin kohdistuvat rikokset tutkitaan ja niistä nostetaan syyte kansallisissa tuomioistuimissa. Siten EPPO:lla voitaisiin puuttua rikoksiin, joilla on varsin suuri merkitys EU:n varainkäyttöön ja unionin uskottavaan toimintaan ylipäätään.

Suomen asettamat neuvottelutavoitteet EPPO:a koskevan asetusehdotuksen sisältökysymyksissä ovat toteutuneet hyvin. EPPO:n rakenne on Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisesti kollegiorakenne, mikä varmistaa sen, että EPPO:ssa on asiantuntemusta kaikkien osallistuvien jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmistä. Kuten Suomi on edellyttänyt, EPPO: on osallistuminen ei myöskään edellytä muutoksia viranomaisten kansallisissa toimivaltajärjestelyissä. Tämä merkitsee sitä, että EPPO: on liittyminen ei edellytä Suomessa tutkinnanjohton siirtämistä poliisilta syyttäjälle. Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisesti Euroopan syyttäjänvirasto tulee komission ehdotusta merkittävästi vahvemmin toimimaan kussakin maassa kansallisen prosessilainsäädännön mukaisesti. Jos Euroopan syyttäjänvirasto nostaa rikossyytteen, syytetty ajaa kansallisessa tuomioistuimessa kansallinen EPPO-syyttäjä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Myös mm. Suomen nykyiseen järjestelmään soveltumaton sovintomenettely eli syytteestä sopiminen rahasummaa vastaan oikeudenkäynnin ulkopuolella on saatu poistettua asetusehdotuksesta ja tilalle on saatu Suomen syyteneuvottelujärjestelmään sovitettavissa oleva artikla.

Valtioneuvosto korostaa toimivaltakysymysten merkittävyyttä ja pitää tärkeänä, että myös neuvoston oikeuspalvelu on vahvistanut, että EPPO: n toimivaltaa koskeva sääntely kunnioittaa perussopimuksen määräyksiä. Suomi on myös muutoin neuvotteluissa saanut täsmennettyä asetustekstin ja sen johdanto-osan muotoiluja varmistuakseen siitä, että toimivaltasääntely on sopusoinnussa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 86 artiklan 1 kohdan oikeusperustan kanssa.

Suomen tavoite EU:n avoimuusasetuksen laajasta soveltamisesta EPPO: n toiminnassa ei ole kaikilta osin toteutunut. Suomi voi edistää laajan avoimuuden toteutumista EPPO: n käytännön toiminnassa vain osallistumalla viraston toimintaan ja sen avoimuusmyönteisen toimintakulttuurin ja sisäisten sääntöjen luomiseen.

Suomelle on perusoikeuksien osalta myös tärkeää, että EPPO:n toiminnassa noudatetaan EU:n perusoikeuskirjan määräyksiä ja myös Euroopan ihmisoikeussopimuksesta johtuvia velvoitteita. Asetusehdotuksessa on viittaukset EU:n perusoikeuskirjaan, rikoksesta epäillyn ja syytetyn vähimmäisoikeuksia koskevaan sekundäärilainsäädäntöön sekä säännökset oikeussuojakeinoista ja tietosuojasta. Muilta osin perusoikeudet määräytyvät kansallisen lain mukaan. Valtioneuvosto katsoo, että perusoikeuksia koskeva sääntely on asianmukaista.

Suomen neuvottelutavoitteita ja niiden toteutumista on tarkemmin selostettu 4.11.2016 päivätyssä U-jatkokirjeessä.

EPPO:sta saatavan lisäarvon ja tehokkaan käytännön toiminnan kannalta on olennaista, että mahdollisimman moni jäsenvaltio osallistuu EPPO:on. Tämänhetkisten tietojen valossa näyttää siltä, että EPPO:on osallistuu 20 – 21 jäsenvaltiota, mikä tarkoittaa Suomen neuvottelutavoitteiden toteutumista myös laajan osallistujamäärän suhteen.

Valtioneuvosto pitää ensiarvoisen tärkeänä, että asetuksen viiden vuoden kuluttua tapahtuvassa ensimmäisessä arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota saavutettujen taloudellisten hyötyjen kattavaan analyysiin, jonka pohjalta on tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin viraston toiminnan ja rakenteen kehittämiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Asetusehdotuksella perustettaisiin Euroopan syyttäjänvirasto (*European Public Prosecutor's Office, EPPO*) EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten tutkintaa ja syytetoimia varten. Näitä rikoksia olisivat ns. unionipetosdirektiivissä määritellyt rikokset, joita tulopuolella olisivat lähinnä tulliveropetokset ja vakavat, vaikutuksiltaan rajat ylittävät arvonnäisöveropetokset (kynnysarvo 10 miljoonaa euroa) sekä menopuolella pääosin avustuspetokset. Myös EU-varojen väärinkäyttöön liittyvät lahjus- ja rahanpesurikokset kuuluisivat EPPO:n toimivaltaan, samoin unionipetoksiin erottamattomasti liittyvät rikokset määrätyin edellytyksin. Neuvoston oikeuspalvelu on 11.1.2017 päivätyssä lausunnossaan (5137/17) vahvistanut, että ehdotettu liitännäisrikoksia koskeva sääntely on yhteensopiva SEUT 86 artiklan kanssa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan korostanut tarvetta varmistua siitä, että toimivaltuudet pysyvät SEUT 86 artiklan kanssa. PeV on myös korostanut toimivaltakysymysten merkittävyyttä ja tarvetta kiinnittää niihin huomiota myös harkittaessa osallistumista asetusehdotuksen mukaisen EPPO:n toimintaan.

EPPO:n toimivalta ei olisi luonteeltaan yksinomaista, vaan jäsenvaltioiden kanssa jaettua perustuen niin sanottuun otto-oikeuteen, jolloin EPPO:lla olisi oikeus ottaa tapaus kansalliselta viranomaiselta käsiteltäväkseen. Jäsenvaltion on ilmoitettava unionipetostutkinnan käynnistymisestä EPPO:lle. Tavoitteena on varmistaa, että unionipetoksiin tyypillisesti liittyvät linkit muissa maissa käynnissä oleviin tutkintoihin eivät jää huomiotta. Ilmoituksen saatuaan EPPO voi käyttää asiassa otto-oikeutta. Jos EPPO käyttää otto-oikeuttaan, se valvoo tutkinnan etenemistä ja sen keskustason hyväksyttäväksi on esitutkintavaiheen päätyttyä esitettävä kansallisella tasolla tehty päätös rikossyytteen nostamisesta. Syytetä ajaa kansallisessa tuomioistuimessa EPPO:n valtuutettu syyttäjä kansallisten menettelysäännösten mukaisesti.

Rakenteeltaan EPPO koostuisi keskustasosta ja jäsenvaltiotasosta. Keskustasolla toimisivat collegio ja kolmijäseniset pysyvät jaostot. Näiden kokoonpanoon kuuluvat viraston toimintaan osallistuvista maista valitut Euroopan syyttäjät. Käytännön syyttämistoiminnan kannalta keskeisin keskustason toimija olisi pysyvä jaosto, joka

valvoisi sitä, että tutkinta jäsenvaltiossa käynnistetään ja että se etenee oikeudenkäyntivaiheeseen asti. Jäsenvaltiotasolla EPPO:n tehtäviä hoitaisi valtuutettu syyttäjä, jonka asema määräytyisi kansallisen lainsäädännön mukaan. Myös menettelyn suhteen asetuksen lähtökohtana on, että tutkinta suoritetaan jäsenvaltioiden kansallisen lain mukaisesti, ottaen huomioon myös asetuksen velvoitteet. Asetuksessa on myös säännökset muun muassa tietosuojasta, EPPO:n suhteesta muihin EU-virastoihin, ei-osallistuviin jäsenvaltioihin sekä kolmansiin maihin ja hallinnosta sekä talousarviosta.

EPPO rahoitettaisiin EU:n yleisestä talousarviosta. Rahoitusmekanismia selostetaan tarkemmin jäljempänä taloudellisia vaikutuksia käsittelevässä jaksossa.

Asetusehdotuksen 65 artiklassa säädetään EPPO:n toiminnan avoimuudesta. Sen mukaan EU:n avoimuusasetusta 1049/2001 sovellettaisiin muihin EPPO:n asiakirjoihin, paitsi tapausmateriaaliin (case files). Lähtökohtana on, että pääsy tapausmateriaaliin määräytyy tapauksista käsittelevän valtuutetun syyttäjän kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Asetusehdotuksessa on tarkastelulauseke (74 artikla), jonka mukaan komissio tekee arviointiraportin asetuksen täytäntöönpanosta ja EPPO:n toiminnan tehokkuudesta viimeistään viiden vuoden kuluttua asetuksen soveltamisen aloittamisesta. Raportti päätelmineen esitellään Euroopan parlamentille, neuvostolle ja kansallisille parlamenteille. Raportti on julkinen.

Asetusehdotuksen pääasiallista sisältöä on Suomelle erityisen tärkeiden kysymysten osalta käsitelty yksityiskohtaisesti eduskunnan antamien lausuntojen valossa 4.11.2016 päivätyssä U-jatkokirjeessä. Tämän jälkeen ehdotukseen on tehty pieniä sisällöllisiä täsmennyksiä, joita ei voi pitää merkityksellisinä Suomelle keskeisten kysymysten osalta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 86(1) artikla, erityinen lainsäätämisyjärjestys (neuvoston yksimielisyys, Euroopan parlamentin hyväksyntä) sekä määräykset tiiviimmästä yhteistyöstä (SEUT 326-334 artikla, SEU 20 artikla).

Jos asetusehdotuksesta ei neuvostossa päästä rikosoikeudelliseen yhteistyöhön täysimääräisesti osallistuvien jäsenvaltioiden kesken yksimielisyyteen, vähintään 9 jäsenvaltiota voi pyytää asetusehdotuksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Jos asiasta päästään tässä vaiheessa yhteisymmärrykseen, Eurooppa-neuvosto palauttaa neljän kuukauden kuluessa ehdotuksen neuvostolle hyväksyttäväksi. Jos asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen ja jos vähintään 9 jäsenvaltiota haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön asetusehdotuksen pohjalta, niiden on saman määräajan puitteissa (4kk) ilmoitettava asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle. Tällöin lupa aloittaa perussopimuksissa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmästä yhteistyöstä sovelletaan. Kaikki neuvoston jäsenet voivat osallistua asioiden käsittelyyn, mutta äänestykseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot ja yksimielisyyteen vaaditaan vain osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänet.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asetuksen hyväksyminen edellyttää Euroopan parlamentin suostumusta (consent). Euroopan parlamentissa asetusehdotuksen vastuuvaliokunta on LIBE-valiokunta. Asian esittelijä valiokunnassa on Barbara Matera (EPP).

Kansallinen valmistelu

Ehdotuksesta on annettu valtioneuvoston U-kirjelmä 26.3.2013 ja Suomen kantaa on täsmennetty 16.11.2015, 25.5.2015, 16.11.2015, 26.5.2016, 4.11.2016 ja 13.2.2017 annetuilla U-jatkokirjeillä. U-kirjelmä ja U-jatkokirjeet on käsitelty oikeus- ja sisäasiat- jaostossa (EU7). Tämä perusmuistio on käsitelty oikeus- ja sisäasiat – jaoston (EU7) kirjallisessa menettelyssä 10.5.2017.

EU-ministerivaliokunta on käsitellyt Euroopan syyttäjänviraston perustamista osana OSA-neuvoston kokousten valmisteluja. Lisäksi EU-ministerivaliokunta on käsitellyt asiasta annetun U-jatkokirjeen kokouksessaan 10.2.2017. Tämä U-jatkokirje on käsitelty EU-ministerivaliokunnassa 12.5.2017.

Oikeusministeriö on 16.9.2016 päivätyllä lausuntopyynnöllä pyytänyt kansallisten intressitahojen lausuntoja liittyen Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamiseen. Lausuntojen sisältöä on käsitelty kohdassa ”Muut asiaan vaikuttavat tekijät” sekä yksityiskohtaisemmin 4.11.2016 päivätyssä U-jatkokirjeessä.

Eduskuntakäsittely

U 64/2013 vp, LaVL 23/2013 vp, HaVL 26/2013 vp, SuVL 1/2013 vp, LaVL 11/2014 vp, HaVL 15/2014 vp, LaVL 1/2015 vp, HaVL 1/2015 vp, LaVL 9/2015 vp, HaVL 17/2015 vp, LaVL 20/2016 vp, HaVL 45/2016 vp, PeVL 61/2016 vp, LaVL 2/2017 vp, HaVL 2/2017 vp, SuVL 1/2017 vp.

Ennen asetusehdotuksen antamista Suomen suhtautumista EPPO:on on eduskunnassa käsitelty E-asiana E 167/2012 vp, LaVL 2/2013 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kuvattu U-kirjelmässä ja jatkokirjelmissä.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että EPPOa koskeva SEUT 86 artikla oli yksi syy, jonka vuoksi Lissabonin sopimus saatettiin voimaan ns. supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä (PeVL 13/2008 vp). Valiokunta katsoi tuolloin, että syyttäjän tehtävässä on kiistatta kysymys sellaisesta julkisen vallan käyttämisestä, jonka osoittaminen muulle kuin kansalliselle viranomaiselle on ristiriidassa valtion täysivaltaisuutta koskevan PL 1§:n ja syyttäjälaitosta koskevan PL 104§:n kanssa. Valiokunnan mielestä olennaista kuitenkin on, että eduskunta on perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella hyväksynyt SEUT 86 artiklan mukaisen mahdollisuuden EPPO:n perustamiseen. Lisäksi PeV on todennut, että mikäli asetukselle on selvä ja hyväksyttävä oikeusperusta perussopimuksista, ei kysymys ole toimivallan siirrosta valtiosääntöoikeudellisessa merkityksessä ja täysivaltaisuuden uudesta rajoituksesta (PeVL 28/2013).

Taloudelliset vaikutukset

EPPO:n tarkoituksena on puuttua unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin nykyistä tehokkaammin ja siten vähentää niistä unionille ja jäsenvaltioille aiheutuvia taloudellisia tappioita. EU:n taloudellisten etujen suojaaminen nykyistä tehokkaammin on kaikkien jäsenvaltioiden ja erityisesti ns. EU:n nettomaksajien intressien mukaista. Se, kuinka tehokkaasti EPPO:n avulla pystyttäisiin näihin rikoksiin puuttumaan, riippuu

monesta tekijästä, kuten siitä, kuinka moni jäsenvaltio EPPO:on liittyy. Keskeistä on se, miten tehokkaasti rikoksia saadaan paljastettua ja selvitettyä jäsenvaltioissa.

Komissio on julkaissut ehdotuksesta vaikutusarvion SWD(2013) 274 final. EU:n vuotuinen talousarvio on kooltaan noin 1% EU-maiden yhteenlasketusta BKT:sta ja se on vuodelle 2015 noin 145 mrd euroa. Komission vaikutusarviointiaineiston mukaan tarkkoja tilastoja unionin budjettiin kohdistuvien petosten rahallisesta arvosta ei ole saatavissa. Vaikutusarviointiaineiston mukaan tämä selittyy osaksi sillä, että valtaosa EU-budjetista käytetään jäsenvaltioissa, joissa yhtenäistä tilastointikäytäntöä ei ole. Unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien rikosten aiheuttamien taloudellisten menetysten arviointi on osoittautunut hankalaksi myös siksi, että osa unionipetoksista jää pimentoon. Lisäksi osa (väärinkäytökset) käsitellään hallinnollisessa menettelyssä. Käytettävissä olevien tietojen epätarkkuuden takia komission vaikutusarviointiaineistossa on lähdetty oletuksena kuitenkin siitä, että vuosittain noin 3 miljardia euroa on vaarassa joutua petoksen kohteeksi. Vaikutusarvioinnissa on esitetty myös arvioita EPPO:n perustamisesta seuraavasta taloudellisesta hyödystä. Hyödyt seuraisivat erityisesti siitä, että unionipetokset saataisiin nykyistä useammin syytteeseen ja tuomittua, rikoshyötyä palautettua sekä siitä, että rikoksia saataisiin myös ennaltaehkäistyä.

Komissio on esitellyt lokakuussa 2016 uuden alustavan arvionsa EPPO:n kustannusvaikutuksista. Arviossa on pyritty ottamaan huomioon ne muutokset, joita asetusehdotukseen on neuvottelujen kuluessa tehty. Komissio arvioi, että EPPO:n ollessa täydessä toiminnassa sen avulla voitaisiin saavuttaa yli 2,5 miljardin nettohyöty vuosittain. Arvio lähtee siitä, että EPPO:n toimivalta kattaisi yli kahden miljoonan euron vahingon aiheuttavat arvonlisäveropetokset. Ns. unionipetosdirektiivin lopullisen neuvottelutuloksen perusteella mainittu kynnsarvo olisi kuitenkin 10 miljoonaa euroa. Tämä vaikuttanee jossain määrin nettohyödyn määrään.

EPPO:n perustamisesta syntyy mm. henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvia kustannuksia sekä kiinteistö- ja tietohallintokuluja Komissio arvioi, että EPPO:n vuotuiset kustannukset olisivat toiminnan päästyä täyteen vauhtiin noin 26,7 miljoonaa euroa. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Eurojust-viraston vuosikulut ovat noin 48 miljoonaa euroa, Europolin noin 95 miljoonaa euroa ja Frontexin yli 280 miljoonaa euroa.

SEUT 332 artiklan mukaan tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista vastaavat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jollei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päättä. Tarkoituksena on, että EPPO rahoitettaisiin EU:n yleisestä talousarviosta siten, että kaikki jäsenvaltiot osallistuisivat EPPO:n rahoitukseen. Merkittävä osa henkilöstökustannuksista toteutettaisiin henkilöstösiirroin OLAF:sta ja Eurojustista. Ei-osallistuville jäsenvaltioille suoritettaisiin jälkeinpäin mukautus omia varoja koskevan asetuksen 609/2014 11 artiklan mukaisesti siten kuin se on muutettuna asetuksella 2016/804 17.5.2016.

Valtiovarainministeriö on tehnyt alustavat laskelmat yllä kuvatusta rahoitusmallista. Niissä on otettu lähtökohdaksi komission viimeisin kustannushyötyanalyysi, jonka mukaan EPPO:n toiminnan päästyä täyteen vauhtiin sen kokonaismenot olisivat 26.727.000 euroa vuodessa. Kun vähennyksinä otetaan huomioon henkilöstösiirrot muista EU-virastoista, nettomenoiksi on arvioitu 9.199.000 euroa vuodessa. Mukautuksen määrä lasketaan siten, että menojen kokonaismäärä kerrotaan prosenttiosuudella, joka vastaa mukautukseen oikeutetun jäsenvaltion BKTL:n osuutta kaikkien jäsenvaltioiden BKTL:sta. Mukautuksen rahoittavat EPPO:n toimintaan

osallistuvat jäsenvaltiot, ja jäsenvaltioin rahoitusosuuden määrittämiseksi sen BKTL jaetaan kaikkien toimintaan osallistuvien jäsenvaltioiden BKTL:lla. Lopullinen kustannusarviointi edellyttää mm. tietoa osallistuvien jäsenvaltioiden määrästä. Mainituissa toimintamenolaskelmissa ei ole otettu huomioon unionipetosten selvittämisestä arvioituja hyötyjä.

EPPO:n perustamisesta arvioidaan aiheutuvan Suomen viranomaisille vain vähäisiä operatiivisia kustannuksia, koska unionipetoksia ei Suomessa tähän saakka juurikaan ole esiintynyt ja sikäli kun on esiintynyt, ne on tutkittu. Kustannussäästöjä voisi seurata siitä, että unionipetoksia Suomessa tutkittaessa ja syytettäessä valtuutetun syyttäjän kulut maksettaisiin EPPO:n budjetista. Säästöjä voisi seurata myös muutoin EPPO:n osallistumisesta kustannuksiin, joskin päävastuu operatiivisista kustannuksista on jäsenvaltioilla. Olisi myös mahdollista siirtää unionipetoksen käsittely toiseen jäsenvaltioon, jos samaan rikoskokonaisuuteen liittyviä juttuja on vireillä useassa jäsenvaltiossa. Lähtökohtana on, että EPPO:on osallistuminen toteutetaan valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Yhdistynyt kuningaskunta, Irlanti ja Tanska, joilla on erityisasema rikosoikeudellisen yhteistyön alalla, eivät tule osallistumaan EPPO:n perustamiseen, koska lähtökohtaisesti nämä maat ovat muutoinkin jättäytyneet pois EU:n puitteissa tapahtuvasta rikosoikeudellisesta yhteistyöstä. Nämä erityisasemassa olevat jäsenvaltiot eivät osallistu EPPO:a koskevaan päätöksentekoon. Ruotsi on ilmoittanut, ettei se tässä vaiheessa osallistu EPPO:on. Myös Unkari, Malta ja Puola ovat antaneet ymmärtää, että ne eivät tässä vaiheessa osallistu. Alankomaiden ja Itävallan osallistuminen on tällä hetkellä epävarmaa. Tämänhetkisten tietojen valossa näyttää siltä, että EPPO:on osallistuu 20 – 21 jäsenvaltiota.

Oikeusministeriö on pyytännyt keskeisiltä kansallisilta intressitahoilta arviota EPPO:n perustamisen hyödyistä ja haitoista Suomen kannalta. Hyötyinä on tuotu esiin mahdollisuus puuttua EU:n taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin nykyistä tehokkaammin, parantaa esitutkintaviranomaisten ja syyttäjien välistä yhteistyötä sekä heidän erikoistumistaan ja EU-tason koordinaatiota vaikeiden ja taloudelliselta intressiltään merkittävien EU-petosten tutkinnassa ja syyteharkinnassa. Ongelmina on toisaalta nähty erityisesti byrokratian lisääntyminen, muusta tutkinnasta poikkeavan päätöksentekomekanismin luominen, toimivaltakysymyksiin liittyvät tulkinnanvaraisuudet sekä huoli kustannuksista. Toisaalta on myös todettu, että osallistumalla EPPO:on Suomi voisi edistää pohjoismaisen avoimen ja tehokkaan hallintokulttuurin omaksumista EPPO:n toiminnassa ja vaikuttaa siihen, millaiseksi EPPO:n toiminta käytännössä muodostuu. Tärkeänä Suomen osallistumispäätökseen vaikuttavana tekijänä on tuotu esiin myös se, kuinka monta jäsenvaltiota EPPO:on osallistuu.

Asiakirjat

Viimeisin puheenjohtajan asetusehdotus sisältyy asiakirjaan 8750/17 (8.5.2017) täydennettynä korjauksella 8750/2017 COR 1.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Katariina Jahkola / OM, katariina.jahkola@om.fi, 02951 50246

Lauri Rautio / OM, lauri.rautio@om.fi, 02951 50380
Eeva Aittoniemi / OM, eeva.aittoniemi@om.fi, 0295150170

EUTORI-tunnus

EU/2013/0573

Liitteet**Viite**

Asiasanat Hoitaa	Euroopan syyttäjävirsto (EPPO), oikeus- ja sisäasiat OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK
